

СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>В - Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>В9 "Історія та археологія" + В10 Філософія</i>
Освітня програма	<i>Європейські студії</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>І курс, весняний семестри</i>
Обсяг дисципліни	<i>60 годин / 2 кредити ЕКТС (лекції – 16 год., семінарські заняття – 14 год., СРС – 30 год.)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>МКР, залік</i>
Розклад занять	<i>http://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектори: старший викладач кафедри ТПУ Іщенко Анна Миколаївна, a.ishchenko@kpi.ua Семінарські: старший викладач кафедри ТПУ Іщенко Анна Миколаївна, a.ishchenko@kpi.ua</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NjE5NjU0MDE2Mzg5?cjc=hlzo5b5</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Місія КПІ ім. Ігоря Сікорського - робити вагомий внесок в сталий розвиток суспільства шляхом інтернаціоналізації та інтеграції освіти, новітніх наукових досліджень та інноваційних розробок. Створювати умови для всебічного професійного, інтелектуального, соціального та творчого розвитку особистості на найвищих рівнях досконалості в освітньо-науковому середовищі. На шляху досягнення такої амбітної цілі здобувачам вищої освіти пропонується ознайомитися із засадничими принципами сталого розвитку, історією даної концепції, шляхами досягнення сталості як на рівні самоорганізації, так і на рівні управління складними соціо-економічними системами.

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів цілісного уявлення про європейську концепцію сталого розвитку як систему цінностей, політик і практик, спрямованих на гармонізацію соціального, економічного та екологічного вимірів суспільного прогресу. Курс покликаний розвинути здатність аналізувати взаємозв'язки між людиною, суспільством і природою в історичному, філософському та культурному контекстах, а також критично осмислювати європейський досвід інтеграції принципів сталості в політику, економіку, освіту й культуру.

Предмет дисципліни – теоретичні основи, етичні засади та практичні механізми реалізації сталого розвитку в європейському просторі. Особлива увага приділяється порівняльному аналізу моделей суспільного розвитку в Європі, історичній еволюції ідей сталості, формуванню європейських політик у сфері довкілля, соціальної справедливості та доброго врядування, а також філософському осмисленню взаємозалежності людини і природи.

Після вивчення дисципліни студенти набудуть компетентності щодо здатності критично оцінювати проблемні ситуації, виявляти та вирішувати їх на основі наукового методологічного, організаційного і правового підґрунтя, необхідного для здійснення науково-інноваційних пошуків у всіх сферах суспільного буття. Окрім того, вивчення дисципліни слугує базою для подальшого розвитку абстрактного мислення, оволодіння методами аналізу та синтезу.

Дисципліна сприяє формуванню у студентів таких компетентностей:

ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу для прийняття обґрунтованих рішень.

ЗК 03 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 04 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Програмні результати навчання:

ПРН 11 Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання.

ПРН 14 Розуміти зв'язки філософії з іншими напрямками філософського дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

ПРН 16 Брати участь у наукових дискусіях з філософії та міждисциплінарних проблем обговорення філософських питань з експертами з інших галузей знань.

ПРН 17 Аналізувати, оцінювати і прогнозувати соціальні, політичні, економічні та культурні процеси із застосуванням фахових знань та спеціалізованих навичок розв'язання складних задач філософії.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна є підґрунтям для подальшого вивчення студентами таких дисциплін як «Соціальні та економічні трансформації в Європі» та «Експертно-аналітична робота в соціогуманітарній сфері».

Вивчення дисципліни спирається на знання, отримані в програмі попередніх років навчання (бакалаврат), зокрема, в таких курсах як «Культурологія», «Філософія», «Соціологія», «Політологія» та інших, зокрема:

Політологія	Політичні інститути та їх побудова. Політична свідомість і культура. Права, свободи та обов'язки громадян. Політичні процеси. Глобальні проблеми.
Соціологія	Основи організації соціологічних досліджень. Якість соціологічної інформації.
Філософія	Засади функціонування та розвитку складних соціальних систем; загальні закони розвитку; закони діалектики.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тематичний блок 1. Концепція сталого розвитку і людський розвиток як основа європейського гуманізму

Блок знайомить студентів із сутністю, еволюцією та багатовимірністю концепції сталого розвитку — від екологічної парадигми кінця XX століття до комплексного бачення сталості як ціннісного та політичного орієнтиру європейської цивілізації. Розглядається філософське підґрунтя сталого розвитку, його зв'язок із гуманістичною традицією Європи, поняттям людської гідності, свободи, рівності та відповідальності.

Особливий акцент робиться на розумінні людського розвитку як центрального елементу сталості — через призму якості життя, добробуту, освіти, здоров'я та культурної участі. Студенти вивчають основні міжнародні документи та європейські стратегії, що визначають сучасний зміст сталого розвитку, а також знайомляться з індикаторами, якими вимірюють соціальний і гуманітарний прогрес.

Тематика блоку:

- Виникнення та еволюція концепції сталого розвитку: від Римського клубу до Цілей сталого розвитку ООН
- Принципи сталого розвитку: «People – Planet – Prosperity – Peace – Partnership»
- Філософські засади сталості: етика відповідальності, міжгенераційна справедливість, антропоцентризм і біоцентризм
- Європейський підхід до сталого розвитку: політика, стратегія та «Європейський зелений курс»
- Людський розвиток як центр сталості: свобода, гідність, добробут, соціальні права
- Індекси та показники сталого розвитку: HDI, GDI, SPI, EPI
- Освіта, наука та культура як рушійні сили сталого розвитку
- Роль охорони здоров'я і соціальної політики у забезпеченні якості життя
- Культурна сталість та спадкоємність гуманістичних цінностей Європи

Тематичний блок 2. Соціальна справедливість, рівність і права людини в європейському контексті

Блок зосереджений на вивченні соціальної справедливості, рівності та солідарності як базових цінностей європейської моделі сталого розвитку. Аналізуються історичні витоки цих принципів у філософії та політичній культурі Європи, а також сучасні політики ЄС, спрямовані на забезпечення інклюзії, гендерної рівності, захисту прав людини та зменшення соціальних нерівностей. Студенти досліджують, як соціальна політика і права людини сприяють сталому розвитку суспільства.

Тематика блоку:

- Соціальна справедливість як філософська та політична категорія
- Європейська соціальна модель: солідарність, рівність, добробут
- Бідність і соціальне виключення: причини, наслідки, політики подолання
- Гендерна рівність: етичний вимір, політики ЄС, сучасні виклики
- Інклюзія та соціальна інтеграція: підходи до залучення вразливих груп
- Захист прав людини в ЄС: правові та інституційні механізми
- SDG 1, 5, 10 у європейській практиці подолання нерівностей
- Міжкультурна толерантність і боротьба з дискримінацією в сучасній Європі

Тематичний блок 3. Стале суспільство: солідарність, громади та соціальний капітал

Цей блок розкриває соціальний вимір сталого розвитку через поняття спільноти, взаємної підтримки, довіри та соціального капіталу. Розглядається роль місцевих громад у забезпеченні

соціальної стійкості, розвиток урбанізованих середовищ, формування безпечного та мирного суспільства. Вивчається європейський досвід зміцнення соціальної згуртованості, децентралізації та локальної участі у вирішенні проблем сталого розвитку.

Тематика блоку:

- Соціальна згуртованість і солідарність як основи сталого суспільства
- Соціальний капітал і довіра: теорії, показники, європейський досвід
- Розвиток місцевих громад: участь, самоорганізація, субсидіарність
- Урбанізація, сталий розвиток міст і локальні ініціативи (SDG 11)
- Мирне співіснування, безпека та доступ до правосуддя (SDG 16)
- Соціальна вразливість у кризових ситуаціях: уроки пандемії, війни, міграції
- Європейські практики соціальної резильєнтності та громадської взаємодії
- Роль культури миру і міжкультурного діалогу у сталому розвитку

Тематичний блок 4. Європейські політики, інституції та громадянська участь у сталому розвитку

Блок розкриває інституційний і політичний виміри сталого розвитку в Європейському Союзі.

Вивчаються механізми управління, політики ЄС у сфері довкілля, соціального захисту, інновацій, демократії та цифровізації. Розглядається взаємодія держави, громадянського суспільства, бізнесу і міжнародних організацій у впровадженні принципів сталості, а також інструменти прозорості, публічної підзвітності та громадської участі.

Тематика блоку:

- Європейська політика сталого розвитку: стратегічні документи та цілі
- «Європейський зелений курс» і трансформація економіки ЄС
- Інституції ЄС у сфері сталого розвитку: Єврокомісія, Європарламент, Рада Європи
- Соціальна політика і система соціального захисту в країнах ЄС
- Громадянська участь: форми, інструменти, практики діалогу
- Електронна демократія та цифрові платформи участі громадян
- Прозорість і підзвітність як принципи сталого врядування
- Партнерство держави, бізнесу та громадянського суспільства (SDG 16, 17)
- Роль освіти і медіа у формуванні культури участі та сталого мислення

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Управлінські інструменти забезпечення сталого розвитку [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів ступеня магістра спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та спеціальності 081 «Право» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. А. М. Іщенко, О. А. Акімова. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,86 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 103 с. – Назва з екрана. Посилання: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/5725dd85-59ee-4bed-b463-1f90092d913f/content>
2. Стратегії сталого розвитку: навч. посіб. / В. В. Добровольський, Є. М. Безсонов, Г. В. Непейна, Д. О. Крисінська, Н. А. Сербулова. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 160 с. Посилання: https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/509/1/Стратегії%20сталого%20розвитку_%20В.%20В.%20Добровольський.pdf
3. Інструментарій місцевого економічного розвитку: теорія, методологія, практика : монографія / Ковальов А.І., Корольова Т.С., Сментина Н.В., Павлова Т.В. [та 3 інших] ; за загальною редакцією А.І. Ковальова ; Міністерство освіти і науки України, Одеський національний економічний університет. -

Київ : ФОП Гуляева В.М., 2021. - 412 сторінки : рисунки, таблиці. Посилання: https://www.researchgate.net/publication/352773825_Instrumentarij_miscevogo_ekonomichnogo_rozvitku_teoria_metodologia_praktika_monografia

4. Sachs, J. D., Lafortune, G., & Fuller, G. (Eds.). (2024). *Sustainable Development Report 2024: The SDGs and the UN Summit of the Future*. Sustainable Development Solutions Network; Dublin University Press. <https://files.unsdsn.org/sustainable-development-report-2024.pdf>
5. Roorda, N. (2025). *Fundamentals of sustainable development* (4th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003398622>. Посилання: https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781040257258_A49446022/preview-9781040257258_A49446022.pdf
6. Сталий розвиток міст і регіонів ЄС: кращі практики для України : навчальний посібник / Мартиненко В. В., Скорик М. О., Корж М. А., Соколова О. М., Коляда Т. А., Джадалла О. І.; за заг. ред. В. В. Мартиненко. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. – 352 с. ISBN 978-966-337-753-7. Посилання: https://dpu.edu.ua/images/Documents/NAUKA/Naukova%20biblioteka/Navcalno-metodicna%20literatura/S/Stalij%20rozvitok%20mist%20i%20regioniv%20ES_compressed.pdf

Додаткова література

(факультативно / ознайомлення)

7. Аналіз сталого розвитку — глобальний і регіональний контексти / Міжнар. рада з науки (ISC) та ін.; наук. кер. проекту М. З. Згуровський. — К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. — Ч. 1. Глобальний аналіз якості і безпеки життя (2019). — 216 с. URL: <http://wdc.org.ua/sites/default/files/SD2019-P1-FULL-UA.pdf>
8. Аналіз сталого розвитку — глобальний і регіональний контексти / Міжнар. рада з науки (ISC) та ін.; наук. кер. проекту М. З. Згуровський. — К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. — Ч. 2. Україна в індикаторах сталого розвитку (2019). — 112 с. URL: <http://wdc.org.ua/sites/default/files/SD2019-P2-FULL-UA.pdf>
9. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти / наук. Керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський / Бойко Т.В., Джигирей І.М. та ін. // Міжнародна рада з науки (ICSU); Комітет із системного аналізу при Президії НАН України; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»; Інститут прикладного системного аналізу НАН України і МОН України; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. — Київ: НТУУ «КПІ», 2015. URL: <http://wdc.org.ua/sites/default/files/WDC-IASA-FORSIGHT-UA.pdf>

Інформаційні ресурси

10. Sustainable development knowledge platform [Електрон. ресурс] / UN. — Access link: <https://sustainabledevelopment.un.org>
11. Публікації ООН в Україні [Електрон. ресурс] / ООН в Україні. — Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukrainepublications>
12. Публікації ПРООН в Україні [Електрон. ресурс] / ПРООН в Україні. — Режим доступу: <https://issuu.com/undpukraine>
13. Сталий розвиток для України [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://sd4ua.org>
14. Good Governance in Sustainable Development [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=1545>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальна дисципліна охоплює 16 годин лекцій та 14 годин семінарських занять, а також виконання модульної контрольної роботи у відповідності до структури курсу за 4 основними темами.

Семінарські заняття зорієнтовані та ініціювання та підтримку дискусій довкола проблем, винесених на обговорення. За запропонованим викладачем планом заняття здобувачі освіти здійснюють огляд наукової та навчальної літератури та беруть участь у обговоренні, яке модерується викладачем.

Тематичний блок 1. Концепція сталого розвитку і людський розвиток як основа європейського гуманізму

Тиждень 1 – Лекція 1

Тема: Поняття людського розвитку, добробуту та якості життя

Зміст: Визначення людського розвитку як основи сталого суспільства, індекси HDI, GDI. Обговорення зв'язку між доступом до освіти, охорони здоров'я, культури й сталим розвитком.

Тиждень 2 – Практичне заняття 1

Тема: Аналіз індикаторів людського розвитку (HDI, GDI, HPI)

Зміст: Робота з базами даних UNDP, побудова таблиць, порівняння країн за рівнем людського розвитку. Висновки щодо впливу індексів на політику сталого розвитку.

Тиждень 3 – Лекція 2

Тема: Освіта, охорона здоров'я та культура в контексті сталого розвитку

Зміст: Роль освіти як трансформаційного ресурсу, доступ до якісної охорони здоров'я, культурна сталість як складова розвитку людини.

Тиждень 4 – Практичне заняття 2

Тема: Соціальні системи підтримки: освіта, медицина, культура

Зміст: Аналіз прикладів програм із різних країн. Оцінка ефективності політик підтримки соціальних інститутів у контексті SDGs.

Тематичний блок 2. Соціальна справедливість, рівність і подолання нерівностей

Тиждень 5 – Лекція 3

Тема: Соціальна нерівність і інклюзивний розвиток

Зміст: Розгляд видів і причин нерівності, поняття інклюзії, соціальної інтеграції. Стратегії подолання нерівностей у глобальному та національному контексті.

Тиждень 6 – Практичне заняття 3

Тема: Інклюзія в політиках сталого розвитку

Зміст: Аналіз прикладів національних і локальних програм інклюзії. Розробка пропозицій щодо посилення інклюзивності політики.

Тиждень 7 – Лекція 4

Тема: Гендерна рівність, права вразливих груп і подолання бідності

Зміст: Розгляд концептів гендерної рівності, проблеми бідності та соціального виключення. Оцінка програм соціального захисту та правозахисту.

Тиждень 8 – Практичне заняття 4

Тема: Гендерний і соціальний аналіз політик

Зміст: Робота з кейсами (національними/міжнародними), визначення дискримінаційних бар'єрів, пропозиції змін до політики.

Тематичний блок 3. Стале суспільство: спільноти, добробут, безпека

Тиждень 9 – Лекція 5

Тема: Соціальна згуртованість, громади та локальний розвиток

Зміст: Поняття соціального капіталу, довіри, згуртованості. Роль локальних спільнот у забезпеченні стійкості.

Тиждень 10 – Практичне заняття 5

Тема: Місцеві ініціативи сталого розвитку

Зміст: Аналіз прикладів розвитку громад, громадських проєктів, оцінка соціального ефекту. Формування пропозицій для покращення місцевої стійкості.

Тиждень 11 – Лекція 6

Тема: Соціальна безпека, мир, правосуддя

Зміст: Розгляд SDG 16, питань соціального порядку, доступу до правосуддя, безпечного середовища. Поняття конфліктної вразливості та соціальної стабільності.

Тиждень 12 – Практичне заняття 6

Тема: Дослідження соціальної безпеки в громаді

Зміст: Робота з кейсами локальних проблем — відсутність доступу до правосуддя, дискримінація, небезпека в публічному просторі. Генерація рішень.

Тематичний блок 4. Соціальна політика, інституції та участь громад

Тиждень 13 – Лекція 7

Тема: Соціальна політика як інструмент сталого розвитку

Зміст: Основні напрями та механізми соціальної політики, роль держави й громадських інституцій. Показники ефективності соціальних інтервенцій.

Тиждень 14 – Практичне заняття 7

Тема: Аналіз соціальних програм у контексті SDGs

Зміст: Модульна контрольна робота

Тиждень 15 – Лекція 8

Тема: Участь громад, е-врядування, прозорість

Зміст: Поняття громадянської участі, платформи електронної демократії, інструменти прозорості. Оцінка реальних прикладів залучення громад до ухвалення рішень.

Тиждень 16 – Семестровий контроль

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента охоплює такі складники як підготування до поточних опитувань, підготування до семінарських занять, зокрема підготування доповіді та співдоповіді, електронних коротких інформаційних звітів у вказаний викладачем термін (передбачено 20 годин), підготування до модульної контрольної роботи (4 години) та заліку (6 годин).

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять. Відсутність на аудиторному занятті не передбачає нарахування штрафних балів, оскільки фінальний рейтинговий бал студента формується виключно на основі оцінювання результатів навчання. Разом з тим, обговорення результатів виконання тематичних завдань, а також презентація / публічний виступ та участь у обговореннях та доповнення на семінарах оцінюватимуться під час аудиторних занять.

Для активної участі у роботі семінару студент готується за рекомендованою викладачем до певного семінарського заняття літературою. Участь у роботі семінару також передбачає підготування однієї доповіді та однієї співдоповіді у межах усіх занять.

Пропущені контрольні заходи оцінювання. Кожен студент має право відпрацювати пропущені з поважної причини (лікарняний, мобільність тощо) заняття за рахунок самостійної роботи. Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf>.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті

Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>). Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання. Студент може підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Студенти мають право аргументовано оскаржити результати контрольних заходів, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного.

Календарний контроль проводиться з метою підвищення якості навчання студентів та моніторингу виконання студентом вимог силабусу.

Критерій		Перший календарний контроль	Другий календарний контроль
Термін календарного контролю		Тиждень 8	Тиждень 14
Умови отримання позитивної оцінки	Поточний рейтинг	≥ 10 балів	≥ 30 балів

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Інклюзивне навчання. Засвоєння знань та умінь в ході вивчення дисципліни «Інклюзивне зелене зростання» може бути доступним для більшості осіб з особливими освітніми потребами, окрім здобувачів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів.

Навчання іноземною мовою. У ході виконання завдань студентам може бути рекомендовано звернутися до англомовних джерел.

Призначення заохочувальних та штрафних балів. Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання сума всіх заохочувальних балів не може перевищувати 10% рейтингової шкали оцінювання.

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Написання тез, статті, оформлення статті як наукової роботи для участі у конкурсі студентських наукових робіт (за тематикою навчальної дисципліни)	5-10 балів	-	-
Участь у міжнародних, всеукраїнських та/або інших заходах та/або конкурсах (за тематикою навчальної дисципліни)	5-10 балів	-	-

Підготування до семінарських занять та контрольних заходів здійснюється під час самостійної роботи студентів з можливістю консультування з викладачем у визначений час консультацій або за допомогою електронного листування (електронна пошта, месенджери).

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Семестрова атестація проводиться у вигляді заліку. Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна рейтингова система та університетська шкала.

Поточний контроль: фронтальні опитування, участь у роботі семінарів, доповідання, електронне звітування, МКР.

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік

Умови допуску до семестрового контролю: Якщо семестровий рейтинг більше 60 балів студент може не виходити на залікову контрольну роботу, а отримати оцінку у відповідності до досягнутої кількості балів.

Модульна контрольна робота. Кожна з двох частин модульної контрольної роботи містить два відкритих запитання. За розгорнуту та аргументовану відповідь на питання студент отримує

від 10 до 6 балів, за стислу без наведення релевантних підтверджень – від 5 до 1 бала, за невірну – 0 балів.

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Разом
1.	Презентація й публічний виступ, участь у обговореннях та доповнення	60%	3	20	60*
2.	Модульна контрольна робота	40%	20	2	40
	Разом				100

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу, а саме під час залікового тижня.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску → Не допущено.

< 60 балів → залікова к/р

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно).

Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р.

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (письмова). Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Залікова контрольна робота складається з 4 питань. Ваговий бал 1 питання 25 балів.

25-23 балів – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на поставлене питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

22-18 балів – не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях.

17-11 балів – поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповідях.

0-9 балів – незасвоєння тем.

Максимальна сума балів складає **100**.

Приблизний перелік питань на Залік подано у Додатку 1.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре

74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль представлено у Додатку А.

Методи та форми навчання включають не лише традиційні університетські лекції та семінарські заняття, а також елементи роботи в командах, брейншторму та групових дискусій. Застосовуються стратегії активного навчання, які визначаються такими методами та технологіями: методи проблемного навчання (дослідницький метод); особистісно-орієнтовані технології, засновані на таких формах і методах навчання як кейс-технологія і проектна технологія; візуалізація та інформаційно-комунікаційні технології, зокрема електронні презентації для лекційних занять. Комунікація з викладачем будується за допомогою використання інформаційної системи «Електронний кампус», платформи дистанційного навчання «Сікорський», а також такими інструментами комунікації, як електронна пошта, Telegram і Viber. Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань.

Факультативне навчання. Для кращого розуміння засад, принципів та інструментів зеленого зростання пропонується проходження онлайн-курсів за веб-посиланнями:

1. <https://coursera.org/learn/sustainable-development>
2. <https://coursera.org/learn/global-sustainable-development>
3. <https://coursera.org/learn/responsible-management>
4. <https://coursera.org/learn/global-sustainability-be-sustainable>
5. <https://coursera.org/learn/sdgbusiness>
6. <https://coursera.org/learn/corp-sustainability>
7. <https://coursera.org/learn/business-case-sustainability>
8. <https://coursera.org/learn/sustainability-through-soccer>
9. <https://coursera.org/learn/greening-the-economy>
10. <https://coursera.org/learn/sustainability>

Виставлення оцінки за контрольні заходи шляхом перенесення результатів проходження онлайн-курсів не передбачено.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

доцент кафедри теорії та практики управління, канд. філос. наук
Акімова Олена Андріївна

старший викладач кафедри теорії та практики управління,
PhD Іщенко Анна Миколаївна, ishchenko.kpi@gmail.com

Ухвалено кафедрою теорії та практики управління (протокол № 15 від 19.06.2025 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.)

Перелік запитань

1. Проаналізуйте основні віхи становлення концепції сталого розвитку.
2. Порівняйте виміри та складові сталого розвитку.
3. Наведіть приклади сталого та несталого розвитку.
4. Проаналізуйте основні програмні документи концепції сталого розвитку.
5. Оцініть результати Саміту Землі 1992 року у Ріо-де-Жанейро та Саміту Землі 2002 року у Йоганнесбурзі.
6. Проаналізуйте основні документи по зміні клімату.
7. Оцініть потенціал і проблеми України на шляху до сталого розвитку.
8. Проаналізуйте вплив доповіді «Межі зростання» на розвиток концепції сталого розвитку.
9. Охарактеризуйте міжнародне співробітництво в сфері сталого розвитку.
10. Визначте основні напрями діяльності ООН у сфері реалізування концепції сталого розвитку.
11. Проаналізуйте цілі сталого розвитку.
12. Проаналізуйте підтримування ООН міжурядового ухвалювання рішень у сфері сталого розвитку.
13. Охарактеризуйте глобальні програми дій «Стала енергетика для всіх», «Кожна жінка, кожна дитина» та інші.
14. Визначте основні фінансові механізми сталого розвитку світових інституцій.
15. Визначте роль міжнародних неурядових організацій у просуванні ідей сталого розвитку.
16. Проаналізуйте вплив глобалізаційних процесів на соціальний вимір сталого розвитку.
17. Охарактеризуйте основні проблеми вимірювання функціонування складних соціальних систем.
18. Проаналізуйте можливості та обмеження вимірювання на основі базових макроекономічних показників.
19. Охарактеризуйте пізнавальні обмеження ВВП.
20. Визначте поняття індекс та індикатор.
21. Проаналізуйте місце України у глобальних індексах та індикаторах.
22. Визначте основні джерела даних для метрики сталого розвитку.
23. Порівняйте зміст понять “інформація”, “дані”, “знання”. Якість інформації.
24. Визначте основні джерела даних для вимірювання сталості.
25. Охарактеризуйте сутність та основні ознаки процесу глобалізації сучасного світового господарства.
26. Визначте глобальні екологічні ризики на шляху до сталого розвитку.
27. Назвіть глобальні соціальні загрози людству.
28. Проаналізуйте вплив політичних конфліктів на дестабілізацію соціально-економічного розвитку.
29. Проаналізуйте систему глобальних ризиків та загроз за методологією Світового економічного форуму.
30. Зазначте короткотермінові та довготермінові ризики.
31. Визначте методологію моделювання глобальних ризиків.
32. Охарактеризуйте поняття соціальної сталості.
33. Проаналізуйте взаємозв'язок проблем бідності та соціальної нерівності з глобальними екологічними та економічними кризами.
34. Проаналізуйте бідність як соціальний феномен.
35. Проаналізуйте проблему подолання бідності у цілях сталого розвитку.
36. Проаналізуйте проблему нерівності у цілях сталого розвитку.
37. Охарактеризуйте поняття соціальної інклюзії і соціального відторгнення.
38. Назвіть причини соціального відторгнення.
39. Назвіть особливості вимірювання бідності та нерівності.

40. Проаналізуйте політику та заходи у країнах світу з подолання бідності, нерівності та соціального відторгнення.
41. Наведіть приклади соціально-економічних проблем мегаполісів.
42. Порівняйте наступні поняття: споживання, надспоживання, споживацтво, консьюмеризм.
43. Проаналізуйте можливості освіти для сталого розвитку.
44. Проаналізуйте забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва як ціль сталого розвитку.
45. Проаналізуйте розгляд глобальних та національних завдань на шляху до сталого споживання.
46. Охарактеризуйте та наведіть приклади правил відповідального споживання.
47. Проаналізуйте феномен споживання в житті сучасної людини.
48. Наведіть характеристику суспільства споживання.
49. Проаналізуйте сучасні теорії споживацтва: Суспільство споживання (Бодріяр), та Хвильову концепцію Тофлера.
50. Охарактеризуйте місце споживача в ринковій системі.
51. Назвіть та проаналізуйте форми влади ринку над людиною.
52. Проаналізуйте вільний час як ресурс сталого розвитку.
53. Проаналізуйте поняття соціальної відповідальності: історія, суть та принципи.
54. Назвіть основні моделі соціальної відповідальності.
55. Назвіть форми та види соціальної відповідальності.
56. Назвіть суб'єкти соціальної відповідальності.
57. Проаналізуйте соціальну відповідальність бізнесу як фактор забезпечення сталого розвитку суспільства.
58. Наведіть відомі Вам приклади корпоративної соціальної відповідальності.
59. Проаналізуйте державно-приватне партнерство у забезпеченні соціальної відповідальності.
60. Визначте ознаки соціально-відповідальної держави.
61. Проаналізуйте еволюцію концепції Good governance як засадничої концепції сучасного управління державою на засадах сталого розвитку.
62. Охарактеризуйте 12 принципів доброго демократичного врядування на місцевому рівні.
63. Проаналізуйте прозорість та підзвітність як імперативи належного урядування.
64. Назвіть наслідки корупції як загрози сталому розвитку держави.
65. Охарактеризуйте соціальні дилеми та соціальний компроміс.
66. Наведіть приклади соціальних дилем та способів їх вирішення.
67. Проаналізуйте діалектику кооперативного та індивідуального вибору.
68. Назвіть геоетичні дилеми. Наведіть приклади.
69. Назвіть ресурсні дилеми, дилеми суспільного блага, дилема «нероби».